จดหมายถึงกองบรรณาธิการ

ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๙ ก่อนที่ผู้เขียนเกษียณอายุไม่นานกองบรรณาธิการ *อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร* [๑] สัมภาษณ์กึ่งสนทนาผู้เขียนหลายเรื่องด้วยกัน แต่เรื่องหนึ่งคือถามถึงการจะค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์–โบราณคดีเรื่องใดสืบต่อหลังจากพ้นหน้าที่ราชการไปแล้ว ก็ได้ตอบไปว่าข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยสมัยสุโขทัยยังเป็นเรื่องที่สนใจจะหาความรู้เพิ่มเติมสืบต่อไป เช่นเดียวกับเรื่องที่ตั้งของเมืองท่าในสมัยโบราณที่เคยเป็นที่กล่าวถึงในเอกสารต่างประเทศทั้งของจีนและประเทศตะวันตกว่ามีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์โลกทั้งในด้านการค้าโดยตรงและทั้งในการแลกเปลี่ยนอารยธรรม วัฒนธรรมระหว่างซีกโลกตะวันออกและตะวันตก ถึงแม้ข้อมูลทางข้อเขียนเหล่านี้กล่าวถึงชื่อเมืองท่าในบริเวณคาบสมุทรมลายูซึ่งปัจจุบันถูกเปลี่ยนชื่อไปบ้างแต่ก็ยังมีนักประวัติศาสตร์ชาวต่างประเทศอ้างอิงถึงอยู่เนือง ๆ โดยส่วนมากของผู้เขียนเหล่านี้ก็มิเคยได้เดินทางไปยังเมืองเหล่านี้ด้วยตนเอง

ผู้เขียนสนใจค้นคว้าเอกสารและออกสำรวจบริเวณเหล่านั้นมาแล้วจึงมีความตั้งใจที่จะรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุดก่อนจะเรียบเรียงเรื่องราวเชิงประวัติศาสตร์โบราณคดีของเมืองท่าโบราณเหล่านั้น แต่จนถึงปัจจุบันก็ยังมิได้ทุ่มเทเวลาให้เพียงพอเพราะมีความจำเป็นต้องร่วมงานกับนักโบราณคดี นักธรณีวิทยาและผู้เชี่ยวชาญทางอุทกศาสตร์ซึ่งก็จำเป็นต้องมีทุนทรัพย์หนุนหลังพอสมควร ขณะนี้จึงได้แต่เพียงคอยติดตามถึงการพบหลักฐานทางโบราณคดีซึ่งก็มีอยู่เรื่อย ๆ แต่ไม่มากนักถึงกระนั้นโบราณวัตถุที่ยังพบกันมากบ้างน้อยบ้างก็ยืนยันความสำคัญในฐานะเมืองท่าเมื่อหลายร้อยปีมาแล้วเรื่อยมาจนสมัยที่ไทยรวบรวมเป็นอาณาจักรใหญ่ ได้แก่ อาณาจักรสุโขทัยและอาณาจักรศรีอยุธยาของเมืองท่า

[๑] กองบรรณาธิการ สนทนาเรื่อง *"การศึกษาประวัติศาสตร์สุโขทัย"* กับรองศาสตราจารย์ ชูสิริ จามรมาน *อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร* ๙ : ๑ (๒๕๒๙) : ๕ – ๑๔.

หลายขนาดในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ปัตตานี และพังงา ความตั้งใจของผู้เขียนก็คือจะตั้งหลักรวบรวมข้อมูลให้พอเพียงและทำการสำรวจเพิ่มเติม แล้วก็จะเรียบเรียงเรื่องราวของเมืองท่าในประวัติศาสตร์เหล่านั้นขึ้นมาไว้ให้ผู้ที่สนใจได้พิจารณาต่อไป

ส่วนในเรื่องข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมแก่ประวัติศาสตร์ยุคสุโขทัยนั้นถึงแม้ผู้เขียนยังมิได้กลับไปสำรวจข้อมูลเชิงโบราณคดีและภูมิศาสตร์เพิ่มเติมทั้ง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายอยู่แล้ว แต่ก็ได้มีโอกาสกลับไปที่กำแพงเพชรซึ่งเป็นแหล่งเมืองในยุคประวัติศาสตร์สุโขทัยที่มีอักษรโดยเฉพาะจารึกกล่าวถึงและที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวครั้งยังทรงดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมารได้เสด็จพระราชดำเนินไปถึงและทรงนิพนธ์ไว้[๑]

รวมความแล้วก็คือผู้เขียนได้รับความเอื้อเฟื้อจากคุณปฏิพัฒน์ พุ่มพงษ์แพทย์ หัวหน้าโครงการอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรพากลับไปสำรวจ *"เมืองพาน"* ที่อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร การได้ไปครั้งหลังสุดเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๐ นี้ ผู้เขียนพบว่าเมืองโบราณแห่งนี้ถูกการพัฒนาบ้านเมืองเปลี่ยนสภาพไปมากที่เดียวเมื่อเคยไป ๒ ครั้ง ราว ๑๐ กว่าปีมาแล้ว ยังมีบ้านเรือนประชาชนอยู่นอกแนวกำแพงเมืองและจำนวนหลังคาบ้านก็นับได้ง่าย ๆ ปัจจุบันมีผู้คนได้เข้าไปหักร้างถางพงในบริเวณเมืองเก่าและทำนาทำไร่รวมทั้งไร่อ้อยเป็นจำนวนมาก แต่แนวคูเมือง ๒ ชั้นยังปรากฏอย่างชัดเจน ส่วนกำแพงเมืองที่เป็นดินหายไปมาก แต่ก็ยังมีแนวเหลืออยู่ให้เห็นเค้าโครง ลำน้ำธรรมชาติที่ส่งน้ำเข้าเมืองก็ยังมีปรากฏ อีกทั้งกรมชลประทานก็ได้ไปสร้างฝายน้ำล้นและขุดคลองส่งน้ำขึ้นไว้ตลอดจนมีอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ทำให้ประชาชนมิได้เปลี่ยนสภาพเมืองโบราณในด้านการถมหรือทำลายรูปลักษณะเมืองลง คณะที่ไปสำรวจนอกจากผู้เขียนยังไม่เคยมีผู้ใดไปยังเมืองนี้มาก่อนจึงพากันสนใจเดินสำรวจอย่างค่อนข้างละเอียด ซึ่งพบเศษเครื่องเคลือบดินเผาและเครื่องปั้นดินเผาตกอยู่บางแห่ง อีกทั้งยังมีโคกเนินเหลืออยู่บ้างและที่สำคัญที่สุดก็คือกรมทางหลวงได้บูรณะถนนพระร่วงขึ้นตามแนวเดิมเท่ากับเป็นการอนุรักษ์ถนน

---

[๑] พระราชนิพนธ์ *"เที่ยวเมืองพระร่วง"* พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ กรุงเทพมหานคร : ๒๕๒๑.

สายสำคัญนี้ไว้ให้มีโอกาสศึกษา นอกจากนั้นฐานเจดีย์บนยอดเขาเตี้ย ๆ ใกล้ถนนพระร่วงก็ยังมีปรากฏอยู่ คุณปฏิพัฒน์และดิฉันจึงตั้งความหวังว่าอีกไม่นานเราจะพากันไปสำรวจและรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียดกันอีกครั้งซึ่งถ้าเราทำสำเร็จและเรียบเรียงผลออกเผยแพร่ผลงานก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจประวัติศาสตร์และโบราณคดีสมัยสุโขทัยอีกแน่นอน

ในเขตจังหวัดกำแพงเพชรคุณปฏิพัฒน์ยังได้ไปศึกษาแนวคูเมืองและกำแพงเมืองดินในบริเวณตำบลนครชุม ซึ่งก็คือ เมืองนครชุมในสมัยสุโขทัย ที่เราสามารถศึกษาได้ค่อนข้างใกล้ชิดก็เพราะมีสมาชิกสภาจังหวัดกำแพงเพชรท่านหนึ่งเอื้อเฟื้อจ้างคนถากถางและขุดรอกคูเมืองบึกบ้ายไว้อย่างดี และหลังจากศึกษาบริเวณเมืองนครชุมแล้วเราก็ได้ไปยังบริเวณไม่ห่างไกลกันนอกกำแพงเมืองนครชุม คือฝั่งแม่น้ำปิงด้านเดียวกัน (คือคนละฝั่งกับเมืองชากังราวหรือที่ตั้งจังหวัดกำแพงเพชรในปัจจุบัน) ก็ได้พบว่ายังมีคันคูเมืองและแนวกำแพงเมืองอีกเมืองหนึ่ง ต่อไปคุณปฏิพัฒน์คงจะสำรวจอย่างละเอียดและเราก็จะทราบข้อมูลเพิ่มเติมของเมืองสมัยสุโขทัยอีก

เท่าที่ตั้งต้นไว้นี้ก็เห็นบอกกล่าวเพื่อนๆ ว่าผู้เขียนยังมีงานค้นคว้ารวบรวมและเรียบเรียงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัยรออยู่ข้างหน้า เมื่อเรียบเรียงขึ้นมาก็จะได้เสนอให้พิจารณาต่อไป

ชูสิริ จามรมาน

ด้วยความปรารถนาดี
จาก

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสามพราน

สุเมธ เวชมนัส
ผู้จัดการ

Brecht and France

(Abstract)

The objective of the study is to assess Brecht's relations to France, their impact on his creativity and the image of France as reflected in his works. On the basis of the examination of Brecht's own writings (including minor and lesser-known works), his private library, published as well as unpublished biographical, autobiographical and contemporary records and existing studies dealing with specific aspects of his contact with France, a fairly unified and consistent picture of this relationship has emerged, which more than confirms the hypothesis of the present research that France played an important role in Brecht's life and work. Although first-hand exposure to French life was limited to short occasional visits, France proved to be an intellectual treasure-house from which Brecht could derive benefits in terms of source-materials, socio-political ideas, dramaturgical principles and, above all, artistic inspirations. His knowledge of French literature, for example, is not to be underestimated. His attitude towards France and particularly French patriotism changed in the course of time, being skeptical at first, then sympathetic, and finally avowedly favourable. To him France was a battleground where the common people had the courage to fight a transnational Fascist conspiracy, a distinct socio-political pattern whose parallels he also discovered from his reading of French history. This "Matière de France", peopled with such characters as Joan of Arc, the Paris "Communards", the "Résistance" fighters, fired his imagination to such an extent that he could create works of spiritual poignancy and artistic quality whose universal message transcended their topical relevancy. Through mature posthumous works like ***Die Gesichte der Simone Machard*** and ***Die Tage der Commune,*** Brecht was offering profound and complex images of the rise and fall of the people's liberation efforts without ever hesitating to name the enemy of the people, thereby pricking the conscience of many of the powers that be in both East and West. Intellectually and spiritually, Brecht was quite close to France. The claim made by his friend Vladimir Pozner about Brecht's "love for France" is no exaggeration.

Chetana Nagavajara